

Az Országos Széchényi Könyvtár helye a magyar–török kulturális évadban

Fotók: Országos Széchényi Könyvtár

A Magyar–török diplomáciai kapcsolat felvételének centenáriumát ünnepeljük idén. Az egész évben tartó programsorozat Magyarországon és Törökországban is rámutat azokra a művelődéstörténeti vonásokra, amelyek meghatározzák a magyar és török kultúra jelenét.

Az évad első fontos nagyobb hazai eseményét az Országos Széchényi Könyvtárban (OSZK) rendezték meg február 5-én. A könyvtár VI. emeleti kiállítóterében Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója bejelentette, hogy az intézmény megkapta és a Corvina.hu honlapon mindenki számára elérhetővé tette az isztambuli Topkapi Szerájban őrzött két corvina teljes digitális másolatát, valamint publikálta báró Révay Ferenc Kelet-Mediterráneumból származó úti fényképalbumait Fotótér nevű tartalom-szolgáltatásában.

Az eseményen köszöntő beszédet mondott Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója, Hoppál Péter, a magyar–török közös kulturális évad megrendezésének előkészítéséért és lebonyolításáért felelős kormánybiztos, valamint C. Gülşen Karanis Ekşioğlu, a Török Köztársaság magyarországi nagykövete. Rózsa Dávid beszédében hangsúlyozta, hogy „a kulturális évad azt üzeni nekünk, hogy életben kell tartanunk az egymáshoz vezető nyelvet azért, hogy az utánunk jövő generációk is beszélgethessenek azokról az értékekről, történetekről,

amelyekben mindannyian ott vagyunk.” Hoppál Péter elmondta, hogy „másfél évszázados elképzelés az, hogy a szétszóródott corvinákat valamilyen formában sikerüljön újra összegyűjteni. A szándék, hogy a corvinákat egy platformon lehessen közösen látni és kutatni, a mai nappal tovább gazdagodik, a digitális corvinaálmány két újabb további darabbal gyarapodik a virtuális térben.” C. Gülşen Karanis Ekşioğlu kiemelte, hogy „az esemény gazdagítja a 2024-es Magyar–török kulturális évadot és rávilágít kapcsolataink múltjára és mélységére. Az itt ma bemutatott két digitális corvinát mind a török–magyar kapcsolatok, mind Törökország történelme szempontjából kiemelkedően fontosnak tartjuk.”

„Az OSZK fontos, együttműködésből születő kulturális tartalmakkal tud bekapcsolódni az évadba, amelyek az évad befejeztével is érvényes üzenetet közvetítenek”

A rendezvény gazdag sajtóvisszhangja és kultúrdiplomáciai beágyazottsága rámutat arra, hogy a két corvina teljes digitális másolatának és báró Révay Ferenc úti fényképalbumainak közkinccsé tétele a ma-

gyar és a török kultúra vonatkozásában is sokrétű jelentéssel bír. A kölcsönöségben megképződött jelentés pedig olyan teret alkot, ahol megértheti egymást a török és a magyar kultúra alanya is. Ez olyan adottság, amelyből kulturális tőke képződik.

Az Országos Széchényi Könyvtár fontos feladatának tekinti Hunyadi Mátyás szellemi örökségének, a Corvina könyvtár emlékezetének ápolását. Az egykori Bibliotheca Corvina könyvtár fennmaradt darabjai – hozzávetőlegesen 220 corvina – Európa és az Egyesült Államok könyvtáraiban található. Magyarországon öt közgyűjteményben ötvenöt corvina található, ebből harminchét az Országos Széchényi Könyvtárban.

Húsz évvel ezelőtt indult meg a fennmaradt és a világ könyvtáraiban szétszórva őrzött kódexek szisztematikusan, részletes újrafeldolgozása. Ennek eredménye a Bibliotheca Corvina Virtualis elnevezésű internetes tartalomszolgáltatás, amelynek távlati célja Hunyadi Mátyás magyar király uralkodói könyvtára, a Bibliotheca Corvina fennmaradt és azonosított köteteinek virtuális rekonstrukciója. A szolgáltatásban összesen 235 corvina szerepel, amelyek közé tartoznak a Mátyás számára Firenzében készült példányok is. Az OSZK-ban őrzött corvinák mellett a másik négy

magyarországi gyűjteményben őrzött 18 corvina teljes képállománya is elérhető a szolgáltatásban. A Corvina könyvtár virtuális újraegyesítése 2022 tavaszán új lendületet kapott annak következtében, hogy a nemzeti könyvtár felvette a kapcsolatot tizenegy ország negyvennégy gyűjteményével azért, hogy digitalizálják az állományukban levő corvinákat, és engedélyezzék közzétételüket.

A magyar–török kulturális évadban ismét gondolkozhatunk a corvinákról, és áttekinthetjük a Corvina könyvtár virtuális újraegyesítésének jelenlegi helyzetét. A projekt vezető kutatója és az OSZK corvina honlapjának szerkesztője, dr. Zsupán Edina, a HUN-REN-OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport tagja szerint az, hogy megkaptuk két corvina teljes digitális másolatát a Topkapı Szeráj Múzeum Könyvtárából, mérföldkő a projekt életében, valamint a hazai és nemzetközi corvina kutatás viszonylatában is. Az egyik a Ptolemaios: Geographia, amely minden bizonnyal Vitéz Jánosé volt. A firenzei eredetű kódexben számos térkép is található. A másik Rannusius Crispus II. Ulászló jelenlétében elhangzott prédikációja Budán: a kódex különlegessége, hogy Budán készült, így valamelyest tükrözi a budai könyvkészítés állapotát Mátyás halála után. A nemzeti könyvtár tulajdonába

került két digitális másolat beilleszthető abba a gesztussorozatba, amelyet a törökök gyakoroltak felénk 1869-ben és 1877-ben. Az első alkalommal négy, a második alkalommal tizenhárom corvinát kapott vissza Magyarország. A második alkalommal több mint 30 magyar vonatkozású kódex került újra a magyar államhoz. A centenárium kapcsán bemutatták báró Révay Ferenc úti fényképalbumait is.

A hivatásos fényképészek képeiből összeállított albumok Révay kelet-mediterrán térségben tett utazásait örökítik meg a kiegyezés körüli években. Az igényes

kialakítású, nagy alakú könyvek alapján képet alkothatunk a korabeli Algéria, Egyiptom, Palesztina, Isztambul, Mekka és Medina építészetről, a mediterrán és a közkeleti térség világról. A tizenegy album között találjuk Isztambul látképét. Papp Viktor, az OSZK Történeti

Fénykép- és Interjútárának munkatársa, aki Révay úti fényképalbumainak feltárásával foglalkozik, elmondta, hogy „a báró nagy jelentőséget tulajdonított a fényképeknek. Meglehetősen komoly összegeket szánt fényképvásárlásra, és csak azokat rendezte albumba, amelyek a helyszín és beállítás tekintetében értékesek voltak számára, ezért gyűjteményének szubjektív és objektív értelemben is legfontosabb darabja az album, amelyben Isztambul panorámája található.”

Az albumot érintő kutatások alapján elmondható, hogy a Constantinople 1869 című bőrkötéses, rézcsatos, Révay Ferenc monogramját viselő kötet a báró egyedi megrendelésére készült. Az album összesen 41 db felvételt tartalmaz a városról. A 11 albumból álló dokumentumgyűjtemény mintegy 800 képe hozzáférhető az OSZK Fotóterében.

A magyar–török Kulturális Évad lényegében egymásra figyelés, az együttműködés, a partnerség. Ezek olyan emberi minőségek, amelyek egybecsengésből maradandó kulturális érték születik. A nemzeti könyvtár tevékenységi körét jelentős mértékben hangolják az együttműködések, amelyek kulturális javakat teremtenek a jövő generációja számára is. Ezek olyan szinergiákból születnek, amelyeket érdemes átgondolni, ha a tudásalapú társadalomról, a kultúra hozzáférhetőségéről beszélünk. Mindez ott húzódik a magyar-

török kulturális évadban, amely megmutatja a különbözőségekben élő azonosságokat. Amennyiben képesek vagyunk arra, hogy olvassuk a kölcsönösségből születő értéket, közel kerülünk annak belátásához is, hogy kultúránk interferál más kultúrával, és ez hosszú távon erős interkulturális jelenlétet, további együttműködések teremtését.

Az OSZK fontos, együttműködésből születő kulturális tartalmakkal tud bekapcsolódni az évadba, amelyek a kitüntetett időszak befejeztével is érvényes üzenetet közvetítenek. Idén a nemzeti könyvtár újfentartatott fő karakterére, az emlékeztetésre. A kultúra intézményei – így a könyvtárak – olyan archívumok, amelyek hozzásegítik az állampolgárokat ahhoz, hogy a szövegek jelenlétében keletkező emlékezés során megalkothassák az én-te történeti alakzatait.

Ezt meggondolva, az évad első eseményén sajtótájékoztató formájában bemutatott két corvina és az úti fényképalbumok úgy válnak az együttműködés jó példájává, hogy fizikailag is szimbolizálják a magyar és török kultúra meghatározó időszakait.

Mikló Péter